

O‘ZBEKISTONDA NOGIRONLIGI BOR SHAXSLARNI TADBIRKORLIKKA YO‘NALTIRISHNING DAVLAT MIQYOSIDAGI AHAMIYATI

Muminov Azizbek Yakubaliyevich.

*Farg‘ona imkoniyatlari cheklangan shaxslar uchun
ixtisoslashtirilgan maxsus texnikum o‘qituvchisi*

Annotatsiya. 2025 yil 1 avgustdan boshlab «Yagona milliy mehnat tizimi» idoralararo dasturiy-apparat kompleksida nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun ish o‘rinlarini zaxiralashning elektron tizimi joriy etiladi. Bunda tashkilotlar tomonidan ish o‘rinlarini zaxiralash elektron reestr ma’lumotlari orqali o‘zlari joylashgan hududdagi nogironligi bo‘lgan shaxslarning jismoniy holati va imkoniyatlari hamda malaka darajasidan kelib chiqib amalga oshiriladi.

Kalit so‘zlar: nogironligi bo‘lgan shaxs, bandlik tizimi, soliq imtiyozlari, YATT, «Oilaviy tadbirkorlik» dasturi.

Kirish

“Nogironligi bo‘lgan shaxslarning bandligini ta’minlash tizimini takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 08.05.2025 yildagi PF-85-son Farmoni qabul qilindi. Ushbu Farmonni qabul qilishdan ko‘zlangan asosiy maqsadlar etib belgilansin:

(a) nogironligi bo‘lgan shaxslarning bandligini ta’minlashga ko‘maklashgan tadbirkorlik sub’ektlari uchun moliyaviy rag‘batlantirish tizimini yaratish;

(b) nogironligi bo‘lgan shaxslarning samarali faoliyat ko‘rsatishi uchun maxsus xizmatlar tizimini joriy etish;

(v) nogironligi bo'lgan shaxslar tomonidan ishlab chiqarilgan tovarlarni bozorga chiqarish va realizatsiya qilishga ko'maklashish;

(g) nogironligi bo'lgan yoshlarni zamonaviy kasblarga o'qitish, ularning mehnat bozoriga kirishi uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratish;

(d) 2025 yil yakuniga qadar 80 ming nafar nogironligi bo'lgan shaxsning barqaror bandligi va munosib daromad topishini ta'minlash deb belgilandi.

Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun soliq sohasida alohida yondashuv mavjud: Masalan, tadbirkorlik faoliyatini yuritayotgan nogiron yoshlar uchun quyidagilar amal qiladi: Shaxsiy daromad solig'i: bolalikdan nogironligi bo'lgan va I-II guruh nogironlari har oylik daromadning 1,41 baravari miqdoridagi qismidan soliq to'lamaydilar. YaTTlar uchun qat'iy belgilangan soliq agar nogiron yosh yakka tartibdagi tadbirkor sifatida ro'yxatdan o'tsa, u belgilangan soliq stavkasining atigi 50 foizini to'laydi. Yer va mol-mulk solig'i: Tadbirkorlik maqsadlarida ishlatilayotgan bino va yerlar uchun ham alohida mahalliy imtiyozlar qo'llanilishi mumkin (mahalliy kengash qarorlariga asosan).

«Oilaviy tadbirkorlik» dasturi: Imtiyozli foiz stavkalarida (yillik 14% atrofida) garovsiz (hokim yordamchisi tavsiyanomasi bilan) kredit olish imkoniyati. Mikrocreditbank va Xalq banki: nogiron yoshlarning biznes loyihalari uchun maxsus kredit liniyalari mavjud. Kredit kafolati: agar tadbirkorning garovi yetmasa, Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlagan davlat jamg'armasi kreditning 50% gacha qismiga kafillik beradi.

Tadbirkorlikni boshlashdan oldin bepul o'qish imkoniyatlari «Yoshlar daftari» jamg'armasi, nogiron yoshlarning tadbirkorlik, kasb-hunar va IT sohasida o'qish xarajatlari (BHMning 20 baravarigacha) to'liq to'lab beriladi. Inklyuziv ta'lim, monomarkazlarda nogironligi bo'lgan shaxslar uchun moslashtirilgan o'quv dasturlari va maxsus inventarlar mavjud.

Nogironligi bo‘lgan shaxslar o‘z tadbirkorlik faoliyatini boshlash uchun ishni nimadan boshlashlari kerak?

Ro‘yxatdan o‘tish: Yashash joyidagi hokim yordamchisiga uchrash va «Yoshlar daftari»ga kirish.

Ta‘lim: Bepul tadbirkorlik kurslarini bitirish va sertifikat olish.

Loyiha: O‘z biznes rejasini tuzish (bunda Yoshlar ishlari agentligi yordam beradi).

Ariza: Subsiya yoki kredit olish uchun onlayn (my.gov.uz yoki oilakredit.uz) ariza topshirish.

Deylik, Nogironligi bo‘lgan shaxslar hunarmandchilik bilan shug‘ullanmoqchi. Chunki hunarmandchilik — nogironligi bo‘lgan yoshlar uchun eng qulay va samarali tadbirkorlik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekistonda bu soha «Hunarmand» uyushmasi orqali juda katta imtiyozlar paketiga ega. Qo‘llanmangizning "Hunarmandchilik yo‘nalishidagi imtiyozlar" bo‘limi uchun quyidagi ma’lumotlar zarur:

1. Soliqlardan to‘liq ozod etilish. Bu hunarmandlar uchun eng katta imtiyozdir.

Daromad solig‘i: «Hunarmand» uyushmasi a‘zosi bo‘lgan va milliy hunarmandchilik mahsulotlari ishlab chiqaruvchi shaxslar o‘z mahsulotlarini sotishdan olingan daromadlari bo‘yicha jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan ozod etiladi.

Ijtimoiy soliq: Yosh hunarmandlar (nogironligidan qat’i nazar) faoliyatining dastlabki 2 yili davomida ijtimoiy soliqni pasaytirilgan stavkada to‘lashlari yoki ma’lum shartlarda imtiyoz olishlari mumkin.

2. «Hunarmand» uyushmasiga a'zolik imtiyozlari. Nogironligi bo'lgan yoshlar uchun uyushmaga a'zo bo'lishda alohida yengilliklar bor:

A'zolik badali: Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun uyushmaga a'zolik badallari bo'yicha 50% va undan yuqori chegirmalar ko'zda tutilgan.

Joy ajratish: Davlat mulki bo'lgan binolardan hunarmandchilik uchun joy ajratilganda, ijara to'lovi eng kam stavkada belgilanadi.

3. Maxsus subsidiyalar va asbob-uskunalar. Hunarmand yoshlar uchun davlat jamg'armalaridan quyidagi mablag'larni olish mumkin:

«Usta-shogird» maktabi uchun: Agar nogiron yosh hunarmand shogird tayyorlasa, shogirdlarni o'qitish, xom ashyo sotib olish va shogirdlarga stipendiya berish uchun davlatdan subsidiya olish huquqiga ega.

Uskunalar: Kulolchilik dastgohi, tikuv mashinasi, to'quv uskunalari kabi zarur mehnat qurollarini sotib olish uchun BHMning 40 baravarigacha qaytarilmaydigan mablag' ajratiladi.

4. Kredit va savdo imkoniyatlari

Imtiyozli kredit: Milliy hunarmandchilikni rivojlantirish uchun yillik 14% stavkada (oilaviy tadbirkorlik dasturi doirasida) imtiyozli kreditlar beriladi.

Ko'rgazmalar: Nogiron hunarmand yoshlar respublika va xalqaro miqyosdagi ko'rgazmalarda, yarmarkalarda va festivallarda bepul yoki imtiyozli asosda ishtirok etishlari ta'minlanadi.

Eksport: Qo'lda yasalgan mahsulotlarni eksport qilishda bojxona to'lovlari bo'yicha keng imtiyozlar mavjud.

Xulosa

O'zbekistonda nogironligi bor shaxslarni tadbirkorlikka yo'naltirish davlat siyosatining muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlaydi, balki iqtisodiy faollikni oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholining bandligini ta'minlashga xizmat qiladi. Nogironligi bor shaxslarning tadbirkorlik faoliyatiga jalb etilishi ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlab, mustaqil hayot kechirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, davlat tomonidan yaratilayotgan imtiyozlar, moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va ta'lim dasturlari ushbu qatlamning biznes ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Natijada, inklyuziv iqtisodiyot shakllanib, jamiyatda teng imkoniyatlar tamoyili yanada qaror topadi.

Demak, nogironligi bor shaxslarni tadbirkorlikka yo'naltirish – bu nafaqat ijtimoiy masala, balki mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishi va inson kapitalini samarali foydalanishning muhim omilidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 21.12.2021 yildagi PQ-57-son Qarori. Nogironligi o'lgan shaxslarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning bandligiga ko'maklashish hamda ijtimoiy faolligini yanada oshirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 08.05.2025 yildagi PF-85-son Qarori. Nogironligi bo'lgan shaxslarning bandligini ta'minlash tizimini takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida
4. Internet manbalar